

© Miljøstyrelsen

Vandløbsrestaurering – national ordning

Vejledning om nationalt tilskud til kommunale
projekter vedrørende vandløbsrestaurering

2021-01

Indhold

1.	Indledning	3
2.	Ordningens formål	3
3.	Nyt siden sidst	3
4.	Administration af ordningen	4
5.	Afsatte midler	5
6.	Ansøgningsfrist	5
7.	Hvordan søges om tilskud.....	5
8.	Hvem kan søge om tilskud	6
9.	Hvilke projekter og aktiviteter kan opnå tilskud	6
10.	Andre tilskudsordninger i relation til vandløbsrestaurering	14
11.	Tilskuddets størrelse og projektets finansiering	14
12.	Vandområder	15
13.	Afgørelse om tilsagn til tilskud eller afslag, herunder prioritering	16
14.	Hvilke udgifter kan der opnås tilskud til	17
15.	Hvilke udgifter kan der ikke opnås tilskud til	19
16.	Udbudsregler	19
17.	Tilsagnshavers forpligtelser.....	23
18.	Igangsætning af projektet	23
19.	Tilsagnsperioden	24
20.	Klageadgang	24
21.	Ændring af projektet.....	24
22.	Anmodning om udbetaling	25
23.	Udbetaling af tilskud	27
24.	Kontrol på stedet.....	27
25.	Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud	28
26.	Force majeure.....	29
27.	Miljøstyrelsens brug af data	29
28.	Administrations- og lovgrundlag	29

1. Indledning

Denne vejledning skal kommunerne bruge, når der søges om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering i den nationale ordning i ansøgningsrunde 2021-01. Her findes oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad der kan søges til, hvordan der ansøges og om de betingelser, der findes for at få tilskud.

2. Ordningens formål

Den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering har det overordnede formål at medvirke til at indfri de konkrete miljømål, der er fastsat for vandområder i vandområdeplanerne. Der kan således søges om tilskud til projekter, der udmønter indsatser i vandområdeplanernes indsatsprogram, jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter¹. Ordningen omfatter i 2021-01 alle indsatsprogrammets fastlagte indsatser i alle 3 vandløbstypologier.

Formålet med tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering er at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder.

Ansøger skal allerede på ansøgningstidspunktet sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet med tilskudsordningen. Viser basisanalysen for vandområdeplanerne 2021-2027, at et vandområde har målopfyldelse, er det ikke muligt at opnå tilsagn til genslyngning og mindre strækningbaserede indsatser i det pågældende vandområde. Dette gælder også, hvis tilstandsvurderingen er baseret på ukendt tilstand for et eller flere af kvalitetselementerne (smådyr, fisk og planter) i det pågældende vandområde. Kommunen skal i sådanne tilfælde orientere Miljøstyrelsen om, at vandområdet har målopfyldelse, hvorefter Miljøstyrelsen efter verificering kan meddele fritagelse for at gennemføre den fastsatte indsats. Orienteringen skal sendes til vandprojekter@mst.dk.

MiljøGIS om vandområdernes tilstand kan findes her: <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3basis2019>, hvor samlet økologisk tilstand findes i temavælgeren: 'Basisanalyse – Tilstandsvurdering' -> 'Vandløb' -> 'Samlet. Økologisk tilstand eller potentiale. Vandløb'. Hvis der konstateres fejl i den samlede målopfyldelse fra basisanalysen, bedes kommunen ligeledes orientere Miljøstyrelsen om dette.

Tilskudsordningen støtter fysiske forbedringer i vandløb, der genskaber mere naturlige vandløb uden spærringer og med større fysisk variation. Et vandløbsrestaureringsprojekt foregår ved at restaurere vandområder ved brug af det eller de virkemidler, der er anført i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Virkemidlerne er beskrevet i afsnit 8.

3. Nyt siden sidst

Ordningen omfatter alle indsatser

Den nationale vandløbsrestaureringsordning omfatter i ansøgningsrunden 2021-01 alle restaureringstyper fastlagt i indsatsprogrammet og alle 3 vandløbstypologier. Dette er en udvidelse fra 2020, hvor den nationale ordning kun omfattede mindre strækningbaserede

---

¹ Bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

indsatser, samt spærringer i typologi 1-vandløb. Vejledningen er dermed udvidet i forhold til regelsæt tilknyttet større strækingsbaserede indsatser, sandfang og okkerrensingsanlæg.

Bekendtgørelse

Den nationale vandløbsordning er i 2021 understøttet med en bekendtgørelse².

Referenceværdi for okkerrensingsanlæg

Referenceværdien for okkerrensingsanlæg beregnes på baggrund af 1 stk. anlæg uanset om der anlægges flere okkerrensingsanlæg pr. vandområde. Referenceværdien beregnes på baggrund af det konkrete vandområdes typologi – også selvom okkerrensingsanlæg etableres i tilløb med en mindre typologi. Dvs. det vil være typologien hvor indsatsen er fastlagt, som vil danne grundlag for beregningen af referenceværdien.

Sammenlægning af vandområder

Det er muligt, at søge om tilsagn til op til 5 vandområder samlet i én ansøgning der enten omfatter forundersøgelse eller etablering. I det tilfælde tages der udgangspunkt i projektets samlede omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi.

Selvbetjeningsløsning

Som led i statens digitalisering af tilskudsområdet er der oprettet en digital selvbetjeningsløsning, som skal anvendes ved ansøgning om tilskud efter den nationale vandløbsrestaureringsordning. Selvbetjeningsløsningen vil blive tilgængelig på www.vandprojekter.dk umiddelbart før ansøgningsrunden åbner.

Ledelsespåtegning

Regnskab som indsendes ved udbetalingsanmodning skal have en ledelsespåtegning.

Dokumentation for lønomkostninger

I afsnit 22 er der redegjort for, hvilken dokumentation der skal indsendes i forbindelse med anmodning om udbetaling af tilsagn.

Overhead

Overhead er hidtil beregnet som 15 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale. Overhead øges i denne ansøgningsrunde til 18 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale.

Ændring af budget

Tilsagnshaver kan inden for det samlede projektbudget og uden Miljøstyrelsens forudgående godkendelse foretage ændringer mellem budgetposter på op til 10 pct. af det samlede tilsagnsbeløb eller op til 25.000 kr., dog maksimalt for i alt 200.000 kr. Denne procentsats er sat ned fra 15 % i forhold til ansøgningsrunderne i 2020.

Såfremt tilsagnshaver ændrer på medarbejdersammensætningen i et projekt, kan dette ske inden for det samlede ansøgte beløb til løn for eget personale, uden at Miljøstyrelsen skal informeres om dette.

4. Administration af ordningen

Miljøstyrelsen administrerer ordningen.

---

² Bekendtgørelse nr. 649 af 13/04/2021 om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering

Miljøstyrelsen modtager ansøgninger om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering – national ordning. Miljøstyrelsen prioriterer projekterne, udfører fagligt kvalitetstjek og træffer afgørelse om tildeling af tilskud samt udbetaler tilskud.

5. Afsatte midler

Der forventes i 2021 afsat i alt 70 mio. kr. til ordningen.

Ordningen er 100 % national finansieret.

Forud for hver ansøgningsrunde offentliggøres eventuel yderligere information vedrørende ansøgningsrundens økonomiske rammer på Miljøstyrelsens hjemmeside (vandprojekter.dk).

6. Ansøgningsfrist

Ordningen forventes at være åben for ansøgning i perioden 15. april til 1. juni 2021.

Ansøger kan på hjemmesiden vandprojekter.dk holde sig ajour med den faktiske ansøgningsperiode, da ovenstående kan ændre sig.

En ansøgning skal være modtaget i Miljøstyrelsen senest den sidste dag i ansøgningsperioden kl. 23:59.

Hvis en ansøgning modtages efter ansøgningsfristen, vil den som udgangspunkt ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde.

7. Hvordan søges om tilskud

Ved ansøgning om tilskud skal den digitale selvbetjening udfyldes af ansøger. Selvbetjeningen kan tilgås via link på vandprojekter.dk. For at logge ind på selvbetjeningen skal et af kommunens NemID-medarbejdercertifikater benyttes. Ansøger skal logge på som virksomhed. Hvis du ikke har et NemID-medarbejdercertifikat skal du kontakte din kommunes IT-afdeling. I selvbetjeningen findes hjælpetekster relevante steder.

Det er muligt at oprette en ansøgning og gemme den i op til 7 dage uden at sende den. Der kan dog kun gemmes og sendes én ansøgning ad gangen. Det er en god ide at have de nødvendige dokumenter klar, før ansøgningsprocessen startes op. Det er ikke længere muligt at søge om tilskud via mail og ansøgnings-skema i Word.

Følgende dokumenter kan være relevante:

- Referencebilag (ét bilag for hvert vandområde)
- Budgetbilag
- Hvis dit projekt er omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven, skal du uploade dokumentation for udbud samt dokumentation for alle tilbud. Hvis dokumentationen på ansøgningstidspunktet ikke er indhentet, skal den senest indsendes ved anmodning om udbetaling.
- Ved realiseringsansøgninger skal en forundersøgelserapport vedlægges ansøgningen, hvis der foreligger en forundersøgelserapport. Hvis der ikke foreligger en forundersøgelserapport, skal der foreligge en projektbeskrivelse.

- Ved realisering vedhæftes billede af indsatsen/strækningen som skal realiseres (hvis billeder indgår i forundersøgelsen, kan dette undlades).
- Ved realisering vedhæftes evt. et kort med indtegning af projekttiltag.
- Ved realiseringer vedhæftes evt. tilladelser fra myndigheder. Hvis dokumentationen på ansøgningstidspunktet ikke er indhentet, skal den senest indsendes ved anmodning om udbetaling.
- Hvis kommunen vælger at lade en konsulent repræsentere kommunen, skal der vedhæftes en fuldmagt fra kommunen til dette.
- Hvis der er tale om et projekt, hvor vandområder omfatter flere kommuner, skal der vedhæftes fuldmagt/aftale fra den/de kommuner, der ikke er ansøger.

Ansøgningen uploades med bilag via den digitale selvbetjeningsløsning. Det fremgår af skema 1 neden for hvilke oplysninger og dokumentation en ansøgning skal/kan omfatte.

Oplysninger/Bilag	Forundersøgelse		Realisering		
	Altid obligatorisk	Obligatorisk senest ved udbetalingsanmodning	Altid obligatorisk	Obligatorisk senest ved udbetalingsanmodning	Ej obligatorisk (men anbefales)
Udfyldt digital ansøgning med besvarelser hvor det er påkrævet	X		x		
Referencebilag	X		X		
Budgetbilag	X		x		
Forundersøgelse eller alternativt projektbeskrivelse inkl. billeder af indsatsstrækning			x		
Kort der viser projekttiltag					x
Dokumentation for tilladelser fra myndigheder (hvis projektet kræver disse)				x	
Dokumentation for udbud/tilbud, hvis omfattet af udbuds- tilbudsloven		X		x	
Fuldmagt til at konsulent el. nabokommune repræsenterer kommune – kun hvis kommunen ikke repræsenterer sig selv	(x)		(x)		

Skema 1: Oversigt over hvilke oplysninger og dokumentation en ansøgning skal/kan omfatte.

8. Hvem kan søge om tilskud

Kommuner kan søge om tilskud efter denne ordning.

Omfatter et projekt vandløbsrestaurering i flere kommuner, vælges én kommune som projektansvarlig og ansøger. Denne kommune vil blive tilsagnshaver og skal opfylde forpligtelserne i tilsagnet.

9. Hvilke projekter og aktiviteter kan opnå tilskud

Projekttyper

Der kan opnås tilsagn om tilskud til:

- Forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojekter.
- Realisering af vandløbsrestaureringsprojekter.

Detailundersøgelsen kan ligge i forundersøgelserprojektet eller i realiseringsprojektet. Læs nærmere herom under *Detailprojektering* i dette afsnit.

Det er som udgangspunkt ikke muligt at få tilsagn om tilskud til projekter, der er lokaliseret på vandløbsstrækninger, der allerede har modtaget tilsagn eller tilskud til tilsvarende projekt under den nationale vandløbsrestaureringsordning eller den EU-medfinansierede vandløbsrestaureringsordning.

Projekter

Et vandløbsrestaureringsprojekt består af indsatser jf. indsatsbekendtgørelsen i et eller flere vandområder. En ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller realisering af et vandløbsrestaureringsprojekt skal som udgangspunkt omfatte alle indsatser inden for hvert af de ansøgte vandområder.

De restaureringsindsatser, som indgår i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, og som er gældende for denne ordning er følgende typer:

Mindre strækningbaserede restaureringer:

- a) Udlægning af groft materiale.
- b) Udlægning af groft materiale og træplantning.
- c) Udskiftning af bundmateriale.
- d) Hævning af vandløbsbund uden genslyngning.
- e) Etablering af træer langs vandløb.

Større strækningbaserede restaureringer:

- a) Genslyngning.
- b) Åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og udlægning af groft materiale eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og genslyngning.
- c) Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale.

Punktbaserede restaureringer:

- a) Fjernelse af fysiske spærringer³.
- b) Etablering af sandfang
- c) Etablering af okkerrensingsanlæg

Den fastlagte indsats skal som udgangspunkt gennemføres inden for det konkrete vandområde. Dog er sandfang og okkerrensingsanlæg undtaget, da disse indsatser bør etableres ved kilden til henholdsvis sandvandring eller okkerforurening, også selvom det kan være i opstrøms tilløb.

Udskiftning af virkemidler

Det vil være muligt at anmode om at udskifte de udpegede restaureringer jf. § 5 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Det er dog kun muligt at udskifte et virkemiddel til et andet virkemiddel, hvis udskiftningen ikke medfører en øget referenceværdi, samt hvis kommunen vurderer, at de/det udskiftede virkemiddel vil opfylde det fastlagte miljømål. Det anbefales, at eventuelle udskiftninger af virkemidler er godkendt, før ansøgning indsendes for det pågældende vandområde.

---

³ Hvis projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP2, under temalaget "Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer". Opstrømslængde til spærringer aflæses i informationsfunktionen i MiljøGIS.

Se mere om procedure for udskiftning af virkemidler samt skema til brug ved anmodning om udskiftning på Miljøstyrelsens hjemmeside: <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/vandlobsrestaurering-national-ordning/>.

Sammenlægning af vandområder:

Det er muligt, at søge om tilsagn til op til 5 vandområder samlet i én ansøgning der enten omfatter forundersøgelse eller etablering. I det tilfælde tages der udgangspunkt i projektets samlede omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi.

Videreførte Vandplan1 (VP1) indsatser

Der er videreført en række indsatser fra første vandplanperiode (VP1) til vandområdeplan 2015-2021 (VP2). Disse indgår ligeledes i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Åbning af rørlagte vandløbsstrækninger#1 svarer til VP2-virkemidlet *Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævnning af bund, men med udlægning af groft materiale*, og kriterier der gælder for VP2 virkemidlet, gælder også for VP1-virkemidlet.

Restaurering#1 svarer til VP2-virkemidlet *Udlægning af groft materiale*, og kriterier, der gælder for VP2-virkemidlet, gælder også for VP1-virkemidlet.

I de tilfælde hvor et vandområde alene er omfattet af den strækningsbaserede indsats Restaurering#1, (evt. i kombination med punktbaserede restaureringer i type 1 vandløb), er kommunerne alene forpligtet til at gennemføre de videreførte strækningsbaserede indsatser i den udstrækning, de var fastlagt i vandplanerne for første planperiode (VP1). Det betyder, at referenceværdien udregnes på baggrund af den længde hvorpå, der skulle ske en Restaurering #1. Der henvises i den forbindelse til MiljøGIS for VP1 under temabjælken "Tilskud til vandløbsrestaurering 2015/2016". Link til MiljøGIS for VP1 findes her: <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-mst>.

Er der i vandområdet også udpeget VP2-strækningsbaserede indsatser, så kan hele vandområdets længde indgå i udregningen af referenceværdien.

Forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojekter

En forundersøgelse skal redegøre for, hvordan vandløbsrestaureringen forventes at kunne bidrage til opfyldelse af miljømålet, samt hvordan projektet forventes at kunne blive gennemført, og om det vil leve op til kriterierne herunder. Det er dog ikke et krav, at kommunen udarbejder en forundersøgelse, inden der søges om etablering af et projekt. Hvis kommunen i forvejen er i besiddelse af relevante og fyldestgørende projektoplysninger, der muliggør en realiseringsansøgning, vil der ikke nødvendigvis være behov for at udarbejde en forundersøgelse. Vær opmærksom på, om alle kriterier for etablering er belyst og at forundersøgelsen indeholder alle de informationer, der er nødvendige for at søge om tilskud til realisering af projektet.

Inden forundersøgelsen påbegyndes, bør ansøger besigtige vandområdet, med henblik på at danne et godt grundlag for at fastsætte prisen for forundersøgelsen. Hvis f.eks. en spærring ikke kan registreres eller formodes at ligge et andet sted end angivet i MiljøGIS for vandområdeplanerne, kontaktes Miljøstyrelsen (vandprojekter@mst.dk), inden projektet iværksættes/ansøges for bekræftelse af spærringens placering.

En ansøgning om forundersøgelse skal oplyse, hvilke vandløbsrestaureringer inden for et vandområde, projektet har til formål at undersøge med henvisning til ID nr. på vandområdet og ID nr. på eventuelle spærringer, som findes i [MiljøGIS VP2](#).

Krav til ansøgning om forundersøgelse

Ved ansøgning om forundersøgelse skal ansøger besvare om projektet vil undersøge nedenstående vandløbsfaglige forhold. Øvrige krav til indhold i ansøgning er beskrevet i afsnit 7 "Hvordan søges om tilskud".

Krav til indholdet af forundersøgelsen

Forundersøgelsen skal indeholde:

- Budgetoverslag for projektets samlede omkostninger.
- Oplysninger om projektets finansiering.
- Fastsættelse og vurdering af projektets samlede referenceværdi(-er) og omkostningseffektivitet.
- En redegørelse for, hvilke vandløbsrestaureringer, projektet gennemfører i vandområderne med reference til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.
- En overordnet redegørelse for de anlægstekniske muligheder eller et detailprojekt med beskrivelse af, hvordan projektet lever op til kriterierne, herunder:
  - Information om sammensætningen af det fremtidige bundsubstrat, dvs. komponenter - f.eks. dødt ved, sten og grus, herunder kornstørrelse og blandingsforhold.
  - Brinkanlæg ved etablering af nye vandløbsstrækninger.
  - Faldet på nye vandløbsstrækninger.
  - Genslyngningens meanderlængde på nye vandløbsstrækninger.
  - Maksimalvandføring og tilpasning af dimensionerne på baggrund heraf ved etablering af sandfang.
  - Middelvandføring og tilpasning af dimensionerne/opholdstiden på baggrund heraf ved etablering af okkerrensingsanlæg.
  - Vandføring i omløbsstryg.
  - Vandløbsbundens kote på eksisterende og projekterede forhold og i forhold til terræn ved hævning af vandløbsbund.
  - Træers art og placering ved plantning af træer.
- En redegørelse for hvorledes projektet sikrer en forbedring af tilstanden i vandløbet i henhold til de konkrete miljømål fastlagt i vandområdeplanerne for 2015-2021, herunder projektets konsekvenser for passage og/eller gyde- og opvækstforhold for fisk og/eller for anden akvatisk fauna og flora i vandløbet.
- En redegørelse for berørte lodsejere og deres holdning til projektet. Vær opmærksom på at dette afsnit bør anonymiseres, således at der ikke indgår personhenførbare data (fx kan navne og/eller matrikel nr. undlades, og der kan oplyses om antallet af lodsejere, samt hvor mange der er positivt/negativt indstillet over for projektet).
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
- En oversigt over tekniske anlæg i projektområdet, og hvordan disse påvirkes.
- En beskrivelse af, om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- En beskrivelse af muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen, hvis restaureringsprojektet berører dambrug.
- Et kort eller en tegning, der viser det nuværende og det projekterede fremtidige vandløbsforløb ved etablering af nye vandløbsstrækninger og tiltag.
- En oversigt over, hvilke regler realiseringen af projektet er omfattet af, og en vurdering af muligheden for at opnå de nødvendige myndighedstilladelser.
- Billeder af indsats eller den strækning hvor der skal ske tiltag.

For alle de ovenstående krav gælder, at kommunen i både ansøgningen og forundersøgelsen skal forklare, hvis projektet ikke lever op til de nævnte kriterier i denne vejledning.

Forundersøgelsen kan afsluttes inden, at forundersøgelsen er fuldt tilvejebragt, hvis det indledende arbejde viser, at projektet ikke kan gennemføres; f.eks. hvis en spærring ikke eksisterer.

Vurdering af forundersøgelsesansøgningen

Miljøstyrelsen vurderer ansøgninger om tilskud til forundersøgelse efter følgende:

1. Ansøgningen vedrører ét eller flere vandområder (dog maksimalt 5 vandområder pr. ansøgning), hvor der for det enkelte vandområde er fastlagt indsatser jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer⁴.
2. Ansøgningen skal omfatte alle de virkemidler, der indgår i indsatsprogrammet for vandområdet jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer.
3. Ansøgningen må kun omfatte indsatser for vandområder, hvor der endnu ikke er målopfyldelse jf. seneste tilstandsvurdering.
4. Forundersøgelsen er omkostningseffektiv. Et ansøgt beløb på mere end 1,5 gange referenceværdien for vandområdets indsatser anses ikke for omkostningseffektivt. Dog kan Miljøstyrelsen i konkrete tilfælde vurdere, at projektet er omkostningseffektivt, selvom det overstiger 1,5 gange referenceværdien, hvis der vurderes at være en betydelig effekt i forhold til formålet med ordningen.
5. Forundersøgelsen skal gøre det muligt at vurdere, om projektet vil opfylde kravene i dette afsnit.

Realisering af vandløbsrestaureringsprojekter

Tilskud til realisering af vandløbsrestaurering kan kun omfatte projekter, der lever op til kravene beskrevet i afsnit herunder.

Vandløbsfaglige krav til ansøgning om realisering

Ved ansøgning om realisering skal ansøger redegøre for, hvordan projektet vil leve op til nedenstående vandløbsfaglige krav. Øvrige krav til indhold i ansøgning er beskrevet i afsnit 7 "Hvordan søges om tilskud".

En ansøgning om realisering skal indeholde:

- En redegørelse for, hvilke vandløbsrestaureringer, projektet har til formål at gennemføre, dvs.:
  - Alle fastlagte indsatser *inden for* vandområdet. Okkerrensingsanlæg og sandfang kan dog etableres *uden for* vandområdet. Når projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP2.
- Henvisning til vandområdets ID og eventuelle spærringers og rørlægningers ID nr., typologi og vandområdets længde som findes i MiljøGIS VP2.
- En beskrivelse af, hvordan projektet sikrer en forbedring af forholdene for flora og fauna i vandløbet i henhold til det konkrete miljømål for vandområderne⁵, herunder:
  - Hvordan projektet vil medføre forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
  - Hvordan selve udførelsen af projektet underbygger den tilsigtede forbedring af forholdene i vandløbet. Ved udlægning af groft materiale/sten- og gydegrus bør DTU-Aquas vejledning "Sådan laver man en gydebanke rigtigt" generelt følges, og størrelsen og mængden af sten skal tilpasses de naturgivne forhold.

---

⁴ Hvis projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP2, under temalaget "Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer".

⁵ Jf. bekendtgørelse nr. 448 af 11. april 2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster

- En beskrivelse af selve anlægsprojektet (f.eks. i en forundersøgelse) inkl. billeddokumentation af vandløbsstrækningen, som der søges om restaurering af, eller billeder af spærring eller andre væsentlige elementer.
- Ved anlæg af nye vandløbsstrækninger i forbindelse med fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger beskrives fald og anlæg, samt om vandområdeplanernes kriterier til sikring af kontinuitet og om faunapassageudvalgets anbefalinger generelt er fulgt. Anbefalingerne kan findes som Faunapassageløsninger, notat (DTU Aqua 2010) på vandprojekter.dk.
- Ved anlæg af nye vandløbsstrækninger i forbindelse med genslyngning, fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger beskrives fald og anlæg.
- Ved genslyngning beskrives meanderlængde.
- Ved okkerrensningsanlæg beskrives, vandets opholdstid i anlægget.
- Ved sandfang beskrives dimensionen.
- Ved træplantning beskrives træart og placering.
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
- Beskrivelse af tekniske anlæg i projektområdet, og hvordan disse påvirkes.
- En oversigt over, hvilke regler realiseringen af projektet er omfattet af, og om de nødvendige myndighedstilladelser er opnået.
- Budget for etablering af projektet. Hvis prisen overstiger 1,5 gange referenceværdien, skal ansøger argumentere for, om projektet vurderes at have betydelig effekt i forhold til formålet med ordningen.
- En beskrivelse af om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- Hvis dambrug indgår i restaureringsprojektet, skal muligheden for at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen beskrives.

Hvis der er udført en forundersøgelse, skal forundersøgelsesrapporten vedlægges ansøgningen. Er der beskrevet flere mulige løsninger i forundersøgelsesrapporten er det afgørende, at den valgte løsning er tydelig markeret og forklaret.

Vurdering af realiseringsansøgningen

Miljøstyrelsen vurderer ansøgninger om tilskud til realisering efter følgende kriterier:

1. Projektet vedrører de vandløbsrestaureringer, der er fastlagt i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, inden for et eller flere vandområder (dog maksimalt 5 vandområder pr. ansøgning).
2. Ansøgningen skal omfatte alle de virkemidler, der indgår i indsatsprogrammet for vandområdet jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer.
3. Ansøgningen må kun omfatte indsatser for vandområder, hvor der endnu ikke er målopfyldelse jf. seneste tilstandsvurdering.
4. Projektet er omkostningseffektivt. Når der søges om flere vandområder i en ansøgning, beregnes en samlet omkostningseffektivitet baseret på summen af de enkelte vandområders referenceværdi. Et ansøgt beløb på mere end 1,5 gange referenceværdien for vandområdet anses ikke for omkostningseffektivt. Dog kan Miljøstyrelsen i enkelte tilfælde vurdere, at projektet er omkostningseffektivt, selvom det overstiger 1,5 gange referenceværdien, hvis der er vurderet at være en betydelig miljøeffekt.
5. Ved udlægning af groft materiale og udskiftning af bundmateriale skal materialet bestå af naturligt bundsubstrat som grus, gydegrus, sten og dødt ved.
6. Ved hævning af vandløbsbunden uden genslyngning skal bunden hæves, således at bunden kommer tættere på terræn.
7. Ved åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med genslyngning eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med udlæg af groft materiale må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5. Faldet på strækningen skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰.

8. Ved åbning af rørlagte strækninger uden hverken hævnning af bund eller genslyngning, men med udlægning af groft materiale, må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5. Faldet på strækningen skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰.
9. Ved etablering af træer langs vandløb skal træerne plantes under kronekanten på brinken. Træerne skal være hjemmehørende, løvfældende arter, og de skal plantes i grupper.
10. Ved genslyngning skal vandløbet genslynges med en meanderlængde på mellem 10 og 14 gange vandløbets bredde (fremtidig bredde). Faldet på vandløbet skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5.
11. Ved fjernelse af fysiske spærringer må faldet ikke overstige 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5. Ved etablering af omløbsstryg dimensioneres stryget således, at der opretholdes mindst 50 % af medianminimumsvandføringen i stryget samtidig med, at der ikke må fjernes mere end 50 % af medianminimumsvandføringen fra stryget.
12. Ved etablering af sandfang skal størrelsen af sandfanget være tilpasset maksimalvandføringen i vandløbet.
13. Ved etablering af okkerrensingsanlæg skal anlægget dimensioneres således, at opholdstiden vil være mindst 10 timer ved middelvandføring.

Kriterie nr. 6, 7, 9 og 10, 1. pkt. kan fraviges under henvisning til konkrete naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold, samt væsentlig infrastruktur.

Det er også muligt at fravige kriteriet i nr. 10, 2. pkt. om dimensionering af omløbsstryg. Fravigelse kan ske i særlige tilfælde i vandløb med naturlig stor variation i vandføringer over året, når Miljøstyrelsen vurderer, at det er forsvarligt i forhold til at sikre kontinuiteten i det pågældende vandløb, og hvis projektet fortsat sikrer varetagelsen af formålet med kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Muligheden for fravigelse af kriterier om dimensionering af omløbsstryg vil gøre det muligt i højere grad at tilgodese lokale hensyn. Det er fortsat en forudsætning, at der i overensstemmelse med indsatsprogrammet for vandområdeplanerne sikres passage i vandløbet for bl.a. fisk og smådyr, og at der kan opnås god økologisk tilstand.

Detailprojektering

Det er muligt at søge om tilskud til detailprojektering, og ansøger kan vælge, om detailprojektet skal være indeholdt i forundersøgelsen eller realiseringsprojektet.

Der er to sæt referenceværdier til vandløbsrestaureringsprojekter opdelt efter, om der søges om tilskud til forundersøgelse med eller uden detailprojektering.

Når detailprojektet udarbejdes i forbindelse med forundersøgelsen, skal der foretages en vurdering af, om et evt. realiseringsprojekt vil kunne etableres omkostningseffektivt og leve op til kriterierne beskrevet for et realiseringsprojekt.

Hvis forundersøgelsen viser, at det foreslåede projekt ikke er omkostningseffektivt, skal detailprojektet ikke udarbejdes.

Ansøger kan evt. beskrive et alternativt projektforslag i forundersøgelsesrapporten. Hvis de alternative virkemidler, kan godkendes af Miljøstyrelsen, vil det dermed være muligt at fortsætte med detailprojektering.

Hvis der søges om forundersøgelse inkl. detailprojektering i denne tilskudsordning, vil der ikke være mulighed for at søge om tilskud til detailprojektering i realiseringsfasen – uanset om der søges om tilskud via denne vandløbsordning eller en EU-medfinansieret vandløbsrestaureringsordning.

Et detailprojekt kan med fordel udføres som udbudsmateriale, hvis realiseringsprojektet forventes at skulle sendes i udbud. Det er dog ikke et krav, at detailprojekteringen omfatter udbudsmateriale.

Omkostningseffektivitet

Omkostningseffektiviteten udregnes i denne ordning alene på baggrund af det ansøgte beløb divideret med den samlede referenceværdi for alle vandområderne i vandløbsprojektet. Evt. egenfinansiering, der ligger ud over det ansøgte beløb, regnes derfor ikke med i omkostningseffektiviteten. En evt. egenfinansiering regnes desuden ikke med i omkostningseffektiviteten for pointgivning i projektprioriteringen.

Særligt om okkerrensningsanlæg

Referenceværdien for okkerrensningsanlæg beregnes som stk. værdi. Værdien for okkerrensningsanlæg beregnes på baggrund af den typologi, hvor virkemidlet er fastlagt jf. indsatsprogram uanset om anlæg placeres uden for vandområdet i en evt. mindre vandløbstypologi. Det er muligt at projektere og realisere flere mindre okkerrensningsanlæg. Referenceværdien beregnes dog altid for 1 stk.

Betydelig effekt

Krav om omkostningseffektivitet er indført for at sikre den bedste forvaltning af og størst mulige målopfyldelse pr. anvendt krone.

Det er også udtryk for, at der skal være proportionalitet mellem pris og effekt.

Et projekt anses som værende ikke-omkostningseffektivt, hvis omkostningseffektiviteten overstiger strækningens referenceværdi med mere end 1,5 gange. Dette kan dog fraviges hvis:

- 1) Det projekt, der forundersøges eller etableres, vedrører fjernelse af en spærring ved et dambrug, som nedlægges efter frivillig aftale mellem kommunen og dambruget, og hvor kommunen har fået tilsagn om tilskud efter en statslig tilskudsordning til opkøb af retten til opstemning af vandløbet.
- 2) En realisering af projektet vil have *betydelig effekt* i forhold til formålet med tilskudsordningen.

Når kommunen skal begrunde, om et vandløbsrestaureringsprojekt, hvor det ansøgte beløb er højere end 1,5 gange vandområdets referenceværdi, har *betydelig effekt*, skal kommunen lave en konkret vurdering af, om realiseringen af projektet restaurerer eller skaber passage til en helt særlig vandløbsstrækning eller tilgodeser nogle helt særlige biologiske eller naturmæssige forhold. Begrundelsen skal indgå i ansøgningen.

Miljøstyrelsen kan vurdere tilskudsansøgninger for værende omkostningseffektive, når minimum en af nedenstående vejledende retningslinjer er opfyldt:

- Vandområdet indeholder restaureringer, der ved realisering sikrer faunapassage til mindst ca. 10 km opstrøms liggende målsatte vandløb.
- Der er tale om det sidste vandområde med indsats i et vandløbssystem, hvor flere indsatser tidligere er gennemført, og hvor realisering af projektet vil sikre opnåelse af ordningens formål. Vandløbssystemet skal have en længde på mindst 10 km målsatte vandløb ud over længden på det pågældende vandområde, der indgår i ansøgningen.
- Vandområdet vil ved realisering af projektet udgøre den eneste potentielle gydestrækning i vandløbssystemet eller åbne op til det eneste gydevandløb/strækning i vandløbssystemet - baseret på ansøgers foreliggende oplysninger.
- Vandområdet eller dele af dette ligger i et Natura 2000-område, og projektet vil understøtte målopfyldelse (gunstig bevaringsstatus) i forhold til udpegningsgrundlaget for området – dvs. hvis der eks. er vandløbsfauna (f.eks. odder og snæblen), vandranke eller vandløbsnaturtyper på udpegningsgrundlaget.

- Der er tale om punktbaserede indsatser i form af okkerrensingsanlæg eller sandfang, der medfører forbedring af tilstanden i nedstrøms liggende vandområder med indsats i Vandplan 2 i en sådan grad, at der kan sikres grundlag for genopretning af gyde- og opvækstområder i vandområderne.

10. Andre tilskudsordninger i relation til vandløbsrestaurering

Tilskud til kommunal vandløbsrestaurering - EHFF

Eksisterende tilsagn givet under den EU-medfinansierede vandløbsrestaureringsordning er fortsat gældende.

Arkæologiske undersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til realisering af et vandløbsrestaureringsprojekt under den nationale vandløbsordning, kan der søges om tilskud til at udføre en arkæologisk forundersøgelse. Hvis den arkæologiske forundersøgelse viser, at realiseringen af et vandløbsrestaureringsprojekt forudsætter en arkæologisk undersøgelse, kan der søges særskilt om tilskud hertil hos Miljøstyrelsen. Se <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/arkaeologiske-undersoegelser/>

Erstatninger for tab i forbindelse med vandløbsrestaurering

I forbindelse med ansøgning om tilskud til realisering af et vandløbsrestaureringsprojekt, kan der søges om tilskud til udgifter vedr. erstatning for tab ved realisering af projektet. Hvis der kan dokumenteres et tab for lodsejer ved realisering af et vandløbsrestaureringsprojekt kan kommunen søge særskilt om tilskud til disse udgifter hos Miljøstyrelsen. Se <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/vandlobsrestaurering-national-ordning/>

Uforudsete udgifter i forbindelse med vandløbsrestaurering.

I forbindelse med realisering af et vandløbsrestaureringsprojekt, kan der søges om særskilt supplerende tilskud til uforudsete udgifter der opstår under igangværende anlægsarbejder i forbindelse med gennemførelse af vandløbsrestaurering, hvis det ikke har været muligt at forudse disse på ansøgningstidspunktet. Se <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/uforudsete-udgifter/>

11. Tilskuddets størrelse og projektets finansiering

Miljøstyrelsen kan give tilsagn om tilskud på 100 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter i projektet. Der kan ikke udbetales mere end det maksimale tilsagnsbeløb.

Miljøstyrelsens tilskud til projekterne finansieres 100% af nationale midler.

Eksempler på beregning af tilskud:

I tilsagnet har Miljøstyrelsen godkendt de tilskudsberettigede udgifter til 60.000 kr., og tilsagnshaver har fået tilsagn om tilskud på max. 60.000 kr.

- Det viser sig, at projektet bliver **billigere** end forventet på tilsagnstidspunktet, idet de godkendte tilskudsberettigede udgifter på udbetalingstidspunktet er 44.000 kr.

Tilsagnshaver får udbetalt 44.000 kr., da Miljøstyrelsen kun kan give tilskud til faktiske udgifter og maksimalt tilsagnsbeløbet.

- Det viser sig, at projektet bliver **dyrere** end forventet på tilsagnstidspunktet. F.eks. koster projektet 68.000 kr. Tilsagnshaver får udbetalt 60.000 kr. Tilskuddet kan ikke forhøjes, selv om projektet bliver dyrere.
- Udbetalingen på det maksimale tilsagnsbeløb forudsætter, at Miljøstyrelsen kan godkende udgifterne som tilskudsberettigede, og at betingelserne for tilsagn er opfyldt.

En eventuel egenfinansiering af udgifter, der ligger ud over tilsagnsbeløbet, er ikke en begrænsning i denne ordning.

12. Vandområder

En ansøgning til et vandløbsrestaureringsprojekt kan bestå af et eller flere vandområder. For hvert vandområde medtages alle fastlagte virkemidler.

De virkemidler, som i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter er angivet for det enkelte vandområde, skal ikke nødvendigvis gennemføres på hele vandområdets længde. Det er op til kommunen at dosere restaureringstypen. Doseringen af den enkelte virkemidler skal være tilstrækkelig til, at det konkrete miljømål for vandområdet bliver opfyldt ved planperiodens udløb.

Vandløbsrestaurering skal foretages inden for de vandområder, som er omfattet af indsatsbekendtgørelsen og omfatte de virkemidler, som er fastlagt for vandområdet.

Hvordan udregnes vandområdets referenceværdi for et vandløbsrestaureringsprojekt?

Referenceværdien for et vandområde udregnes ved at gange længden af hele vandområdets strækning med de fastsatte referenceværdier pr. km, som fremgår af bilag til bekendtgørelse om nationalt tilskud til vandløbsrestaurering.

Hvis der søges om etablering af sandfang, okkerrensingsanlæg eller fjernelse af spærringer i tilknytning til vandområdets strækningsbaserede restaureringer, bliver referenceværdien for de punktbaserede indsatser lagt oven i referenceværdien for de strækningsbaserede restaureringer inden for vandområdet.

Eksempler på fastsættelse af vandområdets referenceværdi

Forudsætninger:

- Der søges om tilskud til etablering uden detailprojektering.
- Vandområdet er 1,2 km lang og ligger i et type 1 vandløb.
- Der findes 3 virkemidler i tilknytning til vandområdet: 'udlægning af groft materiale', 'hævning af vandløbsbund' og 'Fjernelse af fysisk spærring' med en opstrøms længde på 0,3 km. jf. MiljøGIS.

Referenceværdien for udlægning af groft materiale og hævning af vandløbsbund findes ved at gange længden af vandområdet (1,2 km) med referenceværdien for vandløbsrestaureringsgruppen *mindre restaureringer* for type 1 vandløb, uden detailprojektering (45.000 kr./km).

Spærringens referenceværdi udregnes ved at gange opstrøms længden (0,3 km, som er fundet vha. informationsfunktionen i MiljøGIS) med referenceværdien for Fjernelse af fysiske spærringer (41.250 kr./km opstrøms strækning).

Disse to værdier lægges sammen til en samlet referenceværdi.

Vandområdets referenceværdi: $(1,2 \text{ km} \times 45.000 \text{ kr./km}) + (0,3 \text{ km} \times 41.250 \text{ kr./km}) = 66.375 \text{ kr.}$

Projektet vurderes som omkostningseffektivt, hvis det ansøgte beløb er under $(66.375 \text{ kr.} \times 1,5 =) 99.562,50 \text{ kr.}$

Hvis der tidligere er opnået tilsagn til en Vandplan-indsats i vandområdet

Det kan i nogle tilfælde være muligt, at et allerede etableret vandløbsrestaureringsprojekt fra VP1 eller VP2-perioden er beliggende inden for vandområdet. Da der ikke kan opnås tilskud til samme indsats to gange, skal det i ansøgningen oplyses, hvor lang den strækning er, som tidligere har opnået tilsagn. Denne længde vil blive fratrukket vandområdets længde, og referenceværdien vil blive udregnet på baggrund af den tilbageværende længde.

Sammenlægning af vandområder:

Op til 5 vandområder kan lægges sammen og søges samlet i en ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller realisering – også selv om vandområderne ikke er fysisk sammenhængende.

Omkostningseffektiviteten udregnes som den samlede omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi.

Deling af et vandområde

Et vandområde kan deles i to strækninger, hvis vandområdet strækker sig over flere kommuner, eller hvis vandområdet er på mere end 10 km. Derudover kan et vandområde deles op, hvis vandområdet indeholder fjernelse af flere spærringer ved dambrug, vandkraftværker, vandmøller eller lignende, der naturligt vil virke som en opdeling af et vandområde.

13. Afgørelse om tilsagn til tilskud eller afslag, herunder prioritering

Miljøstyrelsen træffer afgørelse om tilsagn eller afslag på ansøgning og sender afgørelsen til ansøger via e-boks.

Ved tilsagn modtager ansøger et unikt link til selvbetjeningen. Dette link skal anvendes ved evt. anmodning om ændring af projektet og ved anmodning om udbetaling.

Afslag og delvist afslag

Miljøstyrelsen kan give afslag eller delvist afslag til et projekt, hvis det efter behørig dialog med ansøgeren vurderes, at:

- De påkrævede oplysninger i ansøgningen ikke er afgivet.
- Projektet ikke bidrager til opfyldelse af formålet med ordningen.
- Miljømålet for vandområdet allerede er opnået.
- Projektet ikke er tilskudsberettiget.
- Ansøger har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- De bevillingsmæssige rammer er opbrugte.

- Udgifterne ikke er tilskudsberettigede.
- De anslåede udgifter ikke er rimelige.

Prioritering af projekter og pointsystem

Ansøgninger om tilskud til realisering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering prioriteres forud for forundersøgelser, og prioriteres efter følgende prioriteringskriterier:

- 1) Omkostningseffektivitet.
- 2) Muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen.
- 3) Vandløb omfattet af nationale handleplaner for truede fiskearter, eller vandløb i Natura 2000-områder, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- 4) Projektets virkning i forhold til forbedrede forhold for fiskebestandene i vandløbet (hvv. gydeforhold og passageforhold).

Der gives point for hvert af de ovennævnte kriterier. Kriterie nr. 1, indgår i afvejningen med 40 %. Kriterierne i nr. 2-4, indgår i afvejningen med hver 20 %.

Såfremt flere ansøgninger opnår samme antal point, prioriteres ansøgningerne efter omkostningseffektivitet.

Forundersøgelserprojekter prioriteres efter bedste omkostningseffektivitet.

14. Hvilke udgifter kan der opnås tilskud til

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til realiseringen af projektet.

Det er ansøgers ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Ansøger skal derfor udspecificere alle udgifter, når der søges tilskud. Det betyder, at udgiftsposterne skal beskrives og forklares i detaljer.

Nødvendige udgifter er udgifter, uden hvilke projektet eller projektaktiviteterne ikke kan gennemføres.

Udgifterne skal være direkte relateret til projektet, som eksempel kan nævnes udlægning af gydegrus.

Miljøstyrelsen kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er afholdt af tilsagnshaver inden for tilsagnsperioden. Dog er udgifter til detailprojekter undtaget, og udgifter til detailprojekteringen som er afholdt før igangsættelsestilladelse er modtaget, er tilskudsberettiget såfremt forundersøgelse viser, at projektet er omkostningseffektivt, og at det lever op til kriterierne for ordningen. En udgift er afholdt, når varen er leveret eller arbejdet/ydelsen er udført, og leverandøren har udstedt en faktura til tilsagnshaver.

Udgifter er kun tilskudsberettigede, hvis de er betalt af tilsagnshaver tidligst efter, at tilsagnshaver har modtaget kvittering for, at ansøgningen er modtaget, og hvis udgifterne er betalt af tilsagnshaver, inden anmodning om udbetaling af tilskud sendes til Miljøstyrelsen. Udgifter skal betales fra en konto, der tilhører tilsagnshaver.

Oversigt over tilskudsberettigede udgifter

De tilskudsberettigede udgifter kan blandt andet omfatte udgifter til anlægsarbejde, herunder køb af nye materialer (eks. gydegrus) og til nødvendig transport af disse materialer,

arkæologisk forundersøgelse, løn til tilsagnshavers personale, udgifter til konsulenter, overhead mm.

Miljøstyrelsen kan godkende andre udgifter end de ovennævnte som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at Miljøstyrelsen vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet.

Løn til tilsagnshavers personale

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge egne administrative medarbejdere og medarbejdere i egen entreprenøraftdeling til at udføre opgaver i projektet. Dette betragtes som udgifter til tilsagnshavers personale.

Der er ikke et krav om en separat ansættelsesaftale for kommunens medarbejdere.

Hvis der søges om tilskud til løn til kommunens personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet, og det skal overordnet beskrives, hvilke opgaver kommunen skal udføre. Det er ikke nødvendigt at oplyse timeantal og timepris for den enkelte medarbejder på ansøgningstidspunktet. Det er tilstrækkeligt at oplyse det samlede beløb og det samlede antal timer, som knytter sig til kommunens eget personale.

Hvis to eller flere kommuner går sammen om et projekt, kan den projektansvarlige kommune (tilsagnshaver) få dækket de tilskudsberettigede udgifter i relation til løn til tilsagnshavers personale og overhead. Den/de deltagende kommuner skal derimod medtage deres udgifter til personaleløn, overhead og rejseudgifter som udgifter til konsulenter i budgettet.

På udbetalingstidspunktet skal kommunen dokumentere omkostningerne til eget personale via tidsregistrering og dokumentation for lønomkostninger, da der kun kan udbetales tilsagn svarende til den faktiske lønudgift for de tilknyttede medarbejdere.

Der kan søges om tilskud til den faktiske løn. I tilskudsordningen anvendes ikke lønkategorier, og der vil dermed ikke være en lønmæssig begrænsning.

Udgifter til konsulenter

Hvis der søges om tilskud til udgifter til konsulenter, skal timeantallet og timeprisen (dog højst 1.200 kr., med mindre udgifter til konsulent indgår i et udbud, der gennemføres efter reglerne herom) fremgå af ansøgningen om tilskud, og det skal beskrives, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Konsulentens udgifter til rejser, kørsel, fortæring og repræsentation skal være indeholdt i konsulentens timepris.

Fakturaen for udgifter til konsulenter skal være tilstrækkelig detaljeret til, at Miljøstyrelsen kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Rejseudgifter

Der kan kun ydes tilskud til rejseomkostninger til tilsagnshaver og tilsagnshavers personale.

Ved udbetaling af tilskud skal udgifterne kunne dokumenteres ved kopi af billetter.

Refusion for kørsel i egen bil kan kun ske til statens laveste kørselstakst i det år, kørslen finder sted. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Kørselsregnskabet skal indeholde oplysning om dato for, hvornår kørslen er foretaget, antal kilometer, formålet med kørslen, samt adresser på, hvorfra kørslen starter og slutter. Dette kørselsregnskab skal sendes med, hvis der søges om udbetaling af tilskud.

Overhead

Der kan søges om tilskud til overhead, som beregnes som 18 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale.

Arkæologiske forundersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til etablering af et vandløbsrestaureringsprojekt kan der søges om tilskud til en arkæologisk forundersøgelse.

15. Hvilke udgifter kan der ikke opnås tilskud til

Der kan ikke opnås tilskud til udgifter, som Miljøstyrelsen vurderer er unødvendige for projektets gennemførelse.

Nedenstående udgifter kan der eksempelvis ikke opnås støtte til:

- 1) Advokat- og revisionsudgifter.
- 2) Almindelige driftsudgifter.
- 3) Udgifter i form af naturalydelse (ydelse der ikke kan dokumenteres med en faktura).
- 4) Udgifter til at varetage sædvanlige myndighedsopgaver.
- 5) Udgifter til bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
- 6) Udgifter til køb af grunde og bygninger og udgifter forbundet hermed.
- 7) Udgifter til køb af maskiner, køretøjer og udstyr.
- 8) Udgifter til moms, medmindre denne endeligt bæres af tilsagnshaver.
- 9) Udgifter til produkter, som tilsagnshaver sælger fra egen virksomhed.
- 10) Udgifter til projekter, der kun omfatter forskningsaktiviteter.
- 11) Udgifter til reparation af udstyr.
- 12) Udgifter til simple genanskaffelser.
- 13) Udgifter til udarbejdelse af ansøgning om tilsagn om tilskud.
- 14) Udgifter vedrørende aktiviteter, som tilsagnshaver er forpligtet til at realisere i medfør af anden lovgivning.
- 15) Udgifter, der ikke er specificerede i budgettet.
- 16) Udgifter, hvor fakturaen ikke er udstedt til tilsagnshaver.
- 17) Udgifter, hvortil der allerede er givet tilskud til tilsvarende projekt.
- 18) Udgifter, som tilsagnshaver ikke har betalt, inden tilsagnshaver sender ansøgning om udbetaling af tilskud.
- 19) Udgifter, som tilsagnshaver har afholdt, inden Miljøstyrelsen har givet tilsagn om tilskud eller givet tilladelse til at igangsætte projektet. Dog er udgifter til detailprojekter undtaget. Udgifter til detailprojektering, som er afholdt før igangsættelsestilladelse er modtaget, er tilskudsberettiget, såfremt forundersøgelse viser, at projektet er omkostningseffektivt, og at det lever op til bekendtgørelsens kriterier.
- 20) Udgifter til brug af egne maskiner, køretøjer og udstyr. Det er dog muligt at modtage tilskud til disse udgifter, såfremt anlægsopgaven har været konkurrenceudsat.
- 21) Værdien af eget arbejde og udgifter til tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af for personer og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
- 22) Udgifter til direkte udsætning af levende akvatiske organismer.

16. Udbudsregler

Miljøstyrelsen skal som kontrolmyndighed sikre, at de gældende udbudsregler er overholdt på projekter, hvor der udbetales tilskud.

Tilsagnshaver skal være opmærksom på, at projektet kan være omfattet af reglerne i Lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren⁶ (herefter tilbudsloven), når tilsagnshaver har en bygge- og anlægsopgave med udgifter for 300.000 kr. og derover.

Som offentlig eller offentligretlig tilsagnshaver efter denne ordning er tilsagnshaver omfattet af reglerne i **udbudsloven**⁷, når der købes varer og tjenesteydelser eller udføres bygge- og anlægsopgaver.

Hvordan opfyldes loven?

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser overstiger EU's tærskelværdi⁸, skal opgaven sættes i udbud efter reglerne i udbudslovens afsnit II. Reglerne er omfattende, og vil ikke blive gennemgået her. Der henvises til vejledningen på [Vejledning om udbudsreglerne](#).

Hvis en kontrakt om bygge- og anlæg har en værdi på 3 mio. kr. eller derover, skal der gennemføres licitation efter tilbudslovens regler.

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi⁹, har klar grænseoverskridende interesse, skal opgaven annonceres på udbud.dk, før der indgås kontrakt¹⁰. Tilsagnshaver skal være opmærksom på udbudslovens regler om kriterier for tildeling og orientering af tilbudsgivere.

En opgave har grænseoverskridende interesse, når leverandører fra andre medlemslande kan tænkes at ville byde på opgaven.

Hvis en kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser er under EU's tærskelværdi¹¹, men over 500.000 kr. og ikke har klar grænseoverskridende interesse, skal tilsagnshaver sikre sig, at købet foregår på markedsmæssige vilkår, før der indgås kontrakt¹². Det kan f.eks. gøres ved at gennemføre en markedsafdækning og på grundlag af denne indhente et tilbud, indhente to eller flere tilbud, eller annoncere opgaven. Annoncering kan ske på kommunens hjemmeside eller på udbud.dk. Derudover skal tilsagnshaver blandt andet være opmærksom på udbudslovens regler om orientering af tilbudsgiverne.

På Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside www.kfst.dk/offentlig-konkurrence kan der læses mere om udbudsreglerne, herunder om, hvilke tærskelværdier, der gælder.

Hvis der foretages indkøb i henhold til SKI-aftalen, har ydelsen været i udbud, ligesom indkøb under andre offentlige indkøbsaftaler også kan være indgået på baggrund af udbud. Tilsagnshaver skal stadig kunne dokumentere det jf. nedenfor.

Send dokumentation med udbetalingsanmodningen

Tilsagnshaver skal senest ved anmodning om udbetaling kunne dokumentere, at udbudsreglerne er opfyldt.

---

⁶ Lovbekendtgørelse 2007-12-07 nr. 1410, som ændret ved lov nr. 1564 af 15. december 2015, § 198, herefter "tilbudsloven".

⁷ Lov nr. 1564 af 15. december 2015, "udbudsloven".

⁸ Udbudslovens § 6.

⁹ Udbudsloven, § 10, jf. § 6.

¹⁰ Udbudsloven, § 191 og 192, jf. § 2.

¹¹ Udbudsloven, § 11, jf. § 6.

¹² Udbudsloven, § 193.

Som offentlig institution er tilsagnshaver omfattet af reglerne om offentlig eller begrænset licitation, hvis projektet er bygge- og anlæg til over 3 mio. kr. Særlige forhold kan dog betyde, at mindst 2 underhåndsbud alligevel kan benyttes i stedet for licitation. Miljøstyrelsen opfordrer ansøger til selv at sætte sig grundigt ind i reglerne.

Sammen med en ansøgning om udbetaling af tilskud skal tilsagnshaver sende:

1. Udbudsannoncen, eller ved begrænset licitation den skrivelse, der er sendt til leverandørerne med opfordring til at give tilbud. Annoncen/skrivelsen skal leve op til kravene i tilbudsloven.
2. De modtagne tilbud, både det valgte og de ikke valgte.
Det skal fremgå af tilbuddene, at de er afgivet på samme grundlag, både vedr. kriterium, jf. ovenfor, og vedr. indhold og omfang, dvs. hvilken vare/ydelse, der skal leveres.
3. Den endelige faktura fra den tilbudsgiver, der er valgt.

Afhængigt af, hvilke regler i udbudsloven, tilsagnshaver er omfattet af, skal følgende dokumentation sendes:

Er tilsagnshaver omfattet af udbudslovens afsnit II:

1. Udbudsbekendtgørelsen fra EU Tidende, eller et link til den.
2. Selve udbudsmaterialet.
3. Modtagne tilbud.
4. Evalueringsreferatet.
5. Underretningsmeddelelse til tilbudsgiverne.
6. Kontrakten.
7. Bekendtgørelse om indgåede kontrakt.

Er tilsagnshaver omfattet af udbudslovens afsnit IV:

1. Annoncen fra udbud.dk, eller et link til den. Dette skal fremgå af annoncen:
  - Beskrivelse af opgaven.
  - Kontaktoplysninger.
  - Tilbudsfrist og evt. ansøgningsfrist.
  - Ordregivers adresse.
  - Kriterier for tildeling.
2. Kontrakten.

Er tilsagnshaver omfattet af udbudslovens afsnit V:

1. Det eller de tilbud, som er indhentet, eller annoncen fra udbud.dk eller kommunens hjemmeside eller et link til den.
2. Kontrakten.

Opbevar dokumentationen

Tilsagnshaver skal opbevare al dokumentation for, at reglerne er overholdt i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at også det eller de tilbud, der ikke er accepteret, skal opbevares.

Miljøstyrelsen kan i tilfælde af kontrol forlange at se materialet.

Særligt om totalentrepriser

Hvis projektet gennemføres som en totalentreprise, skal tilsagnshaver også udbyde projektet som en totalentreprise. Det betyder, at det skal kunne dokumenteres, at tilsagnshaver har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise, hvis totalentrepriseopgaven vurderes at koste over 300.000 kr. Ved kontrakt med underleverandører skal totalentreprenøren følge tilbudsloven.

Særligt om kunstig opdeling

Tilsagnshaver må ikke kunstigt opdele et projekt i to eller flere underentrepriser for at komme under tilbudslovens tærskelværdi på 300.000 kr./tærskelværdierne i udbudsloven.

Særligt om udvidet kontrakt

Hvis du efterfølgende vil tilføje noget til eller udvide en kontrakt om bygge og anlæg eller om varekøb eller tjenesteydelser, skal den nye del også i udbud. Efter udbudsreglerne accepteres dog mindre udvidelser inden for en bagatelgrænse på op til 10 % af den oprindelige kontrakt på varekøbet eller købet af tjenesteydelser og op til 15 % af den oprindelige kontrakt på bygge og anlæg uden nyt udbud. Udvider du entreprisen med mere end henholdsvis 10 eller 15 %, vil det kun blive accepteret uden nyt udbud, hvis behovet for ændringen ikke har kunnet forudses af en påpasselig ordregiver, hvis kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og hvis ændringen ikke overstiger 50 % af værdien af den oprindelige kontrakt. Vi vil bede dig om at dokumentere, at disse tre betingelser er opfyldt

Særligt om projektet som del af en større entreprise

Hvis de projektaktiviteter, der kan gives tilskud til, indgår som en del af en større kontrakt, er det den samlede kontraktsum, der afgør, om tilsagnshaver er omfattet af udbudsreglerne, og i givet fald hvilket regelsæt, som gælder. Det betyder, at Miljøstyrelsen skal kontrollere, om tilsagnshaver har opfyldt udbudsreglerne for hele kontrakten.

Eksempel på projekter som er en del af en større entreprise:

Der indgås en samlet kontrakt på 10 mio. kr., men der søges kun om tilskud til 1 mio. kr. heraf. Der opnås tilsagn om tilskud til 20 % af 1 mio. kr. Når der søges om udbetaling, konstaterer Miljøstyrelsen, at der er fejl i udbuddet vedr. den samlede kontrakt på 10 mio. kr. Selv om fejlen ligger i en anden del af det samlede projekt, som har været eller skulle have været i udbud, end den del, Miljøstyrelsen giver tilskud til, skal Miljøstyrelsen reducere udbetalingen. Der reduceres dog kun i forhold til de 1 mio. kr., som er tilskudsberettiget.

Nedsættelse, hvis udbudsreglerne ikke overholdes

Miljøstyrelsen nedsætter værdien af de tilskudsberettigede udgifter for et projekt, hvis det konstateres, at tilsagnshaver er omfattet af udbudsloven, men reglerne ikke er overholdt.

Hvis der er udgifter i projektet, som vedrører opgaver, der ikke er konkurrenceudsat, men som skulle have været i udbud efter de gældende regler, vil Miljøstyrelsen nedsætte denne del af tilskudsgrundlaget. Tilskudsgrundlaget vil blive nedsat forholdsmæssigt ud fra en konkret vurdering af, hvor alvorlig og omfattende forseelsen er.

Miljøstyrelsen nedsætter med maksimalt 25 %, når det er lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren eller udbudslovens afsnit IV og V, der ikke er overholdt. Hvis tilsagnshaver har konkurrenceudsat sin opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil Miljøstyrelsen nedsætte tilskudsgrundlaget med 25, 10 eller, i visse mindre alvorlige tilfælde, 5 % af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Miljøstyrelsen nedsætter med 100 %, når det er udbudslovens afsnit II (EU's udbudsregler), der ikke er overholdt. Hvis tilsagnshaver har annonceret sin opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil Miljøstyrelsen nedsætte tilskudsgrundlaget med 100, 25, 10 eller i visse mindre alvorlige tilfælde 5 % af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Hvis det viser sig, at tilsagnshaver ikke har holdt al dokumentation tilgængelig i 5 år og 6 måneder, jf. ovenfor, kan det også medføre, at tilskuddet nedsættes forholdsmæssigt ud fra en vurdering af alvoren, omfanget og varigheden af forseelsen.

Reglerne

Det er vigtigt, at tilsagnshaver selv orienterer sig om udbudsreglerne. Informationen findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside;

<https://www.kfst.dk/vejledninger/kfst/dansk/2016/20160129-udbudsloven-vejledning-om-udbudsreglerne/>

<https://www.kfst.dk/udbud/udbudsregler/>

<https://www.kfst.dk/udbud/vejledninger-og-analyser/>

Vær opmærksom på, at tilsagnshaver skal følge de regler, der gælder, når projektet gennemføres. Følg selv med på ovenstående links for at være opdateret på ændrede regler.

17. Tilsagnshavers forpligtelser

Tilsagnshaver er forpligtet til:

1. at gennemføre projektet i overensstemmelse med tilsagnet.
2. at opnå de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, inden anlægsarbejdet igangsættes.
3. at afslutte projektet senest den dato, der er anført i tilsagnet.
4. afgive de oplysninger, som Miljøstyrelsen beder om, i indtil to år efter, at projektet er afsluttet.
5. at holde dokumentation, der dokumenterer, at udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren er overholdt, tilgængelig i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for udbetaling af tilskud, hvis projektet eller dele heraf er omfattet af udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.
6. at holde ansøgning om udbetaling af tilskud med tilhørende originale regnskabsbilag tilgængelig i mindst i 5 år og 6 måneder, regnet fra datoen for udbetaling af tilskud.
7. at sørge for, at projektet ikke ændres væsentligt eller ophører i 5 år fra datoen for udbetaling. Dvs. at det skal sikres, at formålet med det gennemførte vandløbsprojekt, i en 5 årig periode, er opretholdt og opfylder formålet om at forbedre og genoprette de fysiske forhold i vandløb og sikre det fastlagte miljømål for vandområdet. Vandløb er dynamiske og ændrer sig naturligt gennem året og fra år til år. Disse naturlige ændringer af vandløbsforløbet er en af forudsætningerne for at sikre det fastsatte miljømål for vandområdet, og vil derfor være ændringer, der er i overensstemmelse med tilsagnshavers forpligtelse. Forpligtelsen skal sikre, at der **ikke** sker menneskeskabte fysiske ændringer i vandløbet, der er i modstrid med formålet med vandløbsprojektet.
8. at sende anmodning om udbetaling rettidigt til Miljøstyrelsen, det vil sige senest 3 måneder efter tilsagnsperiodens afslutning.

18. Igangsætning af projektet

Når ansøger har modtaget Miljøstyrelsens kvittering på, at styrelsen har modtaget ansøgningen om tilskud, må projektet sættes i gang for egen regning og risiko. Kvitteringen udgør således en igangsætningstilladelse.

Projektudgifter, som er afholdt fra datoen for kvitteringsbrevet, kan dermed indgå i tilskudsgrundlaget.

Udgifter til detailprojekteringen, som er afholdt før igangsættelsestilladelse er modtaget, er tilskudsberettiget, såfremt forundersøgelsen viser, at projektet er omkostningseffektivt, og at det lever op til kriterierne for ordningen.

Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må ansøger selv betale evt. afholdte projektudgifter.

19. Tilsagnsperioden

Miljøstyrelsen fastsætter tilsagnsperioden i tilsagnsbrevet.

Tilsagnsperioden fastsættes for forundersøgelser til 1 år fra datoen i tilsagnsbrevet og for realiseringer 3 år fra datoen i tilsagnsbrevet.

Det betyder, at tilsagnshaver fra tidspunktet for tilsagn har 1 eller 3 år til at realisere projektet.

Ansøger kan for egen regning og risiko altid påbegynde sit projekt, den dag kvittering for ansøgning modtages fra Miljøstyrelsen.

20. Klageadgang

Der kan klages over Miljøstyrelsens afgørelser til Miljøministeriet via mail sendt til mim@mim.dk senest 4 uger fra den dag, hvor afgørelsen er modtaget.

21. Ændring af projektet

Der kan forekomme ændringer i projektet i hele projektperioden. En ændring kan bestå af ændring af budget, anlægsarbejde eller forlængelse af tilsagnsperioden. Ændringer af et projekt skal godkendes af Miljøstyrelsen inden ændringen foretages.

Det er ikke muligt at opnå tilsagnsforhøjelse.

Ved ansøgning om ændring skal tilsagnshaver anvende det link, der er sendt med til selvbetjeningen i forbindelse med tilsagnet.

For tilsagn, der er givet før 2021 sendes ansøgning om ændring som hidtil til vandprojekter@mst.dk. Skema til ansøgning om ændring af projektet, med tilsagn givet før 2021, vil være at finde på Miljøstyrelsens hjemmeside under ordningen Vandløbsrestaurering – National ordning.

Forlængelse af tilsagnsperioden

Tilsagnsperioden kan forlænges på foranledning af tilsagnshaver. En forespørgsel om forlængelse skal begrundes med praktiske/saglige begrundelser for den ønskede tidsfristforlængelse, og forespørgslen skal ske før tilsagnsperiodens udløb. I ansøgning om forlængelse skal tilsagnshaver desuden angive dato for, hvornår projektet forventes afsluttet.

Ændring af projektindholdet

En ansøgning om at ændre projektets indhold skal indeholde en begrundelse for ændringen, en beskrivelse af ændringen, og hvad ændringen betyder for projektets målopfyldelse.

Miljøstyrelsen kan godkende en ændring af projektet på betingelse af, at ændringen efter Miljøstyrelsens vurdering er i overensstemmelse med projektets formål. En ansøgning om ændring kan kun godkendes, hvis ændringen betyder, at projektet i sin ændrede form fortsat overholder kriterierne i denne vejledning.

Ændring af budgettet

Tilsagnshaver kan inden for det samlede projektbudget og uden Miljøstyrelsens forudgående godkendelse foretage omfordeling af budgetposter på op til 10 pct. af det samlede tilsagnsbeløb eller op til 25.000 kr., dog maksimalt for i alt 200.000 kr. Omdisponeringer herover skal godkendes af Miljøstyrelsen.

Såfremt tilsagnshaver ændrer på medarbejdersammensætningen i et projekt kan dette ske inden for det samlede ansøgte beløb til løn for eget personale, uden at Miljøstyrelsen skal informeres om dette.

En ansøgning om budgetændring skal begrundes, og ansøgningen skal indeholde et nyt budget.

Eksempel på konsekvens, hvis du ikke søger om budgetændring:			
Omkostningsart	Det godkendte budget jf. tilsagnsbrev	De faktiske betalte udgifter	Godkendte udgifter, + evt. op til max 10 %
Løn til personale	5.000	9.000	5.500
Entreprenør	25.000	35.000	27.500
Konsulentbistand	59.000	46.000	46.000
Analyser	500	500	500
I alt	89.500	90.500	79.500

Eksemplet viser, at der er godkendt et budget på 89.500 kr., men de faktiske udgifter endte på 90.500 kr. Samtidig er udgifterne for de fleste omkostningsarter ændret betydeligt (mere end 10 %) ift. tilsagnet. Da der ikke søgt om budgetændring, vil Miljøstyrelsen maksimalt kunne godkende udgifter for 79.500 kr., fordi der kun kan godkendes ændringer op til max 10 %.

Tilsagn der er givet af Fiskeristyrelsen under EHFF-ordningen, er ikke omfattet af denne vejledning. Disse tilsagn behandles efter det regelsæt (tilskudsbekendtgørelse, kriteriebekendtgørelse og EHFF-vejledning) som tilsagnet er givet under.

22. Anmodning om udbetaling

Når projektets aktiviteter er gennemført i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan tilsagnshaver søge om udbetaling af tilskuddet. Projekter der har fået tilsagn under den nationale vandløbsordning i 2020 skal som hidtil sende anmodningen om udbetaling til vandprojekter@mst.dk. For projekter med tilsagn i 2021 skal tilsagnshaver benytte det link til selvbetjeningen, som findes i tilsagnsbrevet (eller en efterfølgende godkendt ændring af projektet).

For at få dækket alle omkostninger i tilsagnet skal der anmodes om udbetaling senest 3 måneder efter tilsagnsperiodens udløb, og anmodningen skal omfatte følgende:

- Besvarelse af spørgsmål i den digitale selvbetjening
- Ved forundersøgelser vedlægges forundersøgelsen, evt. inkl. detailprojektering.
- Ved realiseringer vedlægges en slutrapport med beskrivelse af det gennemførte projekt, herunder en kort beskrivelse af, hvorledes projektet blev gennemført med længde, fald, brinkanlæg etc. Hvis det realiserede projekt afviger fra det ansøgte, skal afvigelserne

beskrives. Desuden skal projektets forventede miljøeffekt kort beskrives, herunder om der forventes målopfyldelse i vandområdet. Der vedlægges desuden fotodokumentation.

- Ved realisering vedlægges de nødvendige myndighedsafgørelser
- Regnskab i form af Excel-ark "[udbetalingsskema](#)" med de betalte tilskudsberettigede udgifter. Regnskabet skal have en ledelsespåtegning.
- Samtlige udgiftsbilag/fakturaer
- Dokumentation for lønomkostninger for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Tidsregistrering for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Ved indhentning af tilbud /underhåndsbud indsendes dokumentationen herfor
- Hvis projektet har resulteret i et nyt tracé for vandløbsstrækningen vedlægges evt. kortmateriale (pdf), der viser det nye tracé.

Hvis der indgår egenfinansiering i projekts regnskab, skal det egenfinansierede beløb tydeligt kunne adskilles fra de øvrige udgifter i tilsagnsprojektet. Dette skal fremgå i dokumentation for afholdte udgifter, som indsendes ved anmodning om udbetaling. Såfremt den eventuelle egenfinansiering ikke indgår i samme regnskab, skal der ikke indsendes dokumentation for egenfinansieringen.

Både forundersøgelse og realisering skal indeholde alle de oplysninger, som kommunen har oplyst, at projektet skal indeholde.

Dokumentation for lønomkostninger til egne medarbejdere

Miljøstyrelsen kan kun udbetale tilsagn svarende til den faktiske lønomkostning. Derfor skal tilsagnshaver ud over tidsregistrering for de involverede medarbejdere indsende dokumentation for den faktiske lønomkostning, når der søges om udbetaling af tilskud.

Tilsagnshaver må medtage rimelige udgifter til direkte løn. I den direkte løn kan indgå de almindelige lønelementer, der sædvanligvis er knyttet til ansættelsesforholdet. En årsløn / timepris må således indeholde:

- Ferieberettiget løn.
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift.
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift.
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (f.eks. barselsfonden, flexfonde).
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Aflønning, der har karakter af for eksempel overskudsdeling og lignende, anses ikke at være en del af den direkte løn. Årslønnen / timeprisen må således ikke indeholde gratialer, provisioner, bonusser, andre ikke overenskomstsmæssige ydelser, fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder mm.

Tilsagnshaver skal indsende et ledelsespåtegnet regnskab, samt de fakturaer mm., som regnskabet omfatter. Regnskabet skal afspejle tilsagnet ift. delbudgetposter, så evt. differencer mellem regnskab og tilsagn fremgår umiddelbart.

Timeløn kan dokumenteres ved følgende muligheder:

Dokumentation for timeløn ud fra årsløn (december måneds lønseddel)

Der anvendes en standardtakst for timeløn, hvor medarbejdernes timeløn beregnes som medarbejderens årsløn divideret med 1.513 timer for en fuldtidsansat.

Tilsagnshaver skal indsende december måneds lønseddel for de involverede medarbejdere i projektet. Miljøstyrelsen anvender den oplyste årsløn (eller det foregående års årsløn) fra lønsedlen og beregner medarbejderens timeløn som årsløn/ 1.513 timer. Tilsagnshaver skal derfor også oplyse, om en medarbejder er ansat på reduceret tid.

Såfremt de tilskudsberettigede lønelementer (ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift mm.) ikke indgår i årslønnen på december måneds lønseddel kan tilsagnshaver indsende en specificeret oversigt med de årlige tilskudsberettigede lønelementer, som ikke er indeholdt i årslønnen oplyst på december månedslønnen.

Dokumentation for timeløn via lønsedler

Der skal indsendes lønsedler for de måneder, den pågældende medarbejder har arbejdet på projektet. Timelønnen udregnes som årsløn / 1.513 timer.

Såfremt de tilskudsberettigede lønelementer (ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift mm.) ikke indgår i månedslønnen kan tilsagnshaver indsende en specificeret oversigt med de årlige tilskudsberettigede lønelementer, som ikke er indeholdt i månedslønnen på de indsendte lønsedler.

Såfremt der er tale om langvarige projekter og dermed mange lønsedler, kan antallet af lønsedler til dokumentation af lønudgifter reduceres til én lønseddel pr kvartal i de kvartaler, hvor der er brugt timer.

23. Udbetaling af tilskud

Udbetaling af tilskud kan ske, når projektet er afsluttet, rapporteret og gennemført som beskrevet i tilsagnet – og når de dokumenter, som fremgår af afsnittet "anmodning om udbetaling" er modtaget.

Der kan ikke ske udbetaling af udgifter, der er afholdt uden for tilsagnsperioden eller før igangsættelsestilladelsen. Dog er udgifter til detailprojekter undtaget, og udgifter til detailprojekteringen som er afholdt før igangsættelsestilladelse er modtaget er tilskudsberettiget, såfremt forundersøgelse viser, at projektet er omkostningseffektivt, og at det lever op til kriterierne for ordningen.

Tilsagnet udbetales på baggrund af de tilskudsberettigede projektudgifter, samt dokumentation for kommunens projektudgifter. Dokumentationen kan være i form af faktura, kvittering, bankoverførsel, tidsregistrering mm.

En faktura skal blandt andet indeholde en beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, der er givet tilsagn til, samt betalingsdato.

Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til tilsagnshaver.

NemKonto

Miljøstyrelsen overfører tilskuddet til tilsagnshavers NemKonto.

Indberetning af tilskud til Skattestyrelsen

Miljøstyrelsen indberetter det udbetalte tilskud til Skattemyndighederne. Med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser anbefales det, at tilsagnshaver tager kontakt til Skattestyrelsen.

24. Kontrol på stedet

Miljøstyrelsen foretager stikprøvekontrol på stedet i forbindelse med administration af ordningen.

Miljøstyrelsen kan udføre kontrol i opretholdelsesperioden.

25. Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud

Miljøstyrelsen kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Tilsagnshaver har givet urigtige eller vildledende oplysninger, eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- En eller flere betingelser for at yde tilskud ikke længere er til stede.

For manglende opfyldelse af visse forpligtelser har Miljøstyrelsen på forhånd fastsat, hvordan tilskuddet eller udbetalingen nedsættes, og hvordan tilbagebetalingen fastsættes:

For sen afslutning af projektet

Tilskuddet nedsættes, hvis tilsagnshaver afslutter projektet for sent. Projektet skal afsluttes den dato, som er fastsat i tilsagnet – eller i senere godkendte ændringer. Tilskuddet nedsættes på denne måde:

- 0-30 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 5 % nedsættelse.
- 31-60 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 10 % nedsættelse.
- 61-90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 15 % nedsættelse.
- Mere end 90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører bortfald af tilsagn.

For sen ansøgning om slutudbetaling

Tilskuddet nedsættes, hvis tilsagnshaver ikke anmoder om udbetaling af tilskud rettidigt, det vil sige senest 3 måneder efter tilsagnsperiodens udløb. Udbetalingen nedsættes med 1 % pr. kalenderdag ved for sent modtaget ansøgning om udbetaling. En forsinkelse på mere end 50 dage medfører 100 % nedsættelse af udbetalingen og bortfald af tilsagnet.

Ved manglende overholdelse af begge ovennævnte tidsfrister (afslutning af projektet og ansøgning om slutudbetaling) sanktioneres alene for den tidsfrist, der er overskredet først.

Opbevaring af bilag

Ved manglende overholdelse af forpligtelsen om at holde bilag og anden dokumentation tilgængelig i mindst 5 år og 6 måneder fra datoen for slutudbetaling, kræver Miljøstyrelsen ved den første fysiske kontrol, hvor forseelsen konstateres, tilbagebetaling af tilskud svarende til den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Hvis Miljøstyrelsen ved kontrol, konstaterer manglende bilag eller anden dokumentation, kræves tilbagebetaling af tilskud svarende til halvdelen af den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Udbetaling på uretmæssigt grundlag

Hvis det konstateres, at tilskud er udbetalt på uretmæssigt grundlag, kan Miljøstyrelsen kræve en del af tilskuddet tilbagebetalt / fuld tilbagebetaling. Miljøstyrelsen foretager en faglig vurdering af overtrædelsen i forhold til formålet med ordningen.

Projektet opgives

Hvis projektet ikke gennemføres, skal tilsagnshaver hurtigst muligt oplyse Miljøstyrelsen om det.

Manglende opretholdelse af projekt

Miljøstyrelsen kræver tilskuddet delvist tilbagebetalt, hvis projektet ikke opretholdes. Der anvendes følgende procentsatser:

- 1) Hvis projektet er opretholdt i mindre end 3 år, medfører det, at 80 pct. af tilskuddet kræves tilbagebetalt.
- 2) Hvis projektet er opretholdt i 3 år eller mere, men mindre end 5 år, medfører det, at 20 pct. af tilskuddet kræves tilbagebetalt.

26. Force majeure

Miljøstyrelsen kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der i væsentlig grad berører projektet.

Hvis tilsagnshaver ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles Miljøstyrelsen skriftligt hurtigst muligt efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke ved en forholdsmæssig indsats kunne have sikret sig herimod.

27. Miljøstyrelsens brug af data

Oplysninger om projektet vil blive brugt af Miljøstyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Det er vigtigt, at kommunen kun indsender persondata, hvis det vurderes at være nødvendig information for sagsbehandlingen eller forundersøgelsen.

Persondata behandles i overensstemmelse med persondataforordningen (GDPR). Modtager Miljøstyrelsen i forbindelse med ansøgning om tilsagn eller udbetaling, personhenførbare oplysninger om andre end ansøger selv, vil ansøger blive bedt om at underrette rette vedkommende samt at udfylde og uploade en erklæring om underretning om behandling af personoplysninger. Underretningsbreve og erklæring kan findes på <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/vandlobsrestaurering-national-ordning/>. Formålet er at sikre, at personer og enkeltmandsvirksomheder, hvis personoplysninger er blevet givet til Miljøstyrelsen, bliver informeret herom.

28. Administrations- og lovgrundlag

Nedenstående lovgrundlag er relevant for ordningen:

- Bekendtgørelse nr. 649 af 13/04/2021 om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.
- Bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.
- Bekendtgørelse nr. 448 af 11. april 2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.